

OBRED BLAGOSLOVA I SVEČANI KONCERT U POVODU KOLAUDACIJE OBNOVLJENIH KONKATEDRALNIH ORGULJA

Dakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić predvodio je u srijedu, 19. siječnja 2022., blagoslov novoobnovljenih orgulja u konkatedralnoj župi sv. Petra i Pavla u Osijeku, nakon čega je uslijedio svečani koncert kolaudacije izv. prof. mr. art. Ante Knešaureka. Orgulje konkatedralne župe sv. Petra i Pavla obnovljene su u suradnji Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Đakovačko-osječke nadbiskupije i osječke župe sv. Petra i Pavla, a blagoslovu i kolaudaciji nazočila je i ministrica kulture i medija u Republici Hrvatskoj Nina Obuljen Koržinek. Za posao obnove zaslužna je orguljarska radionica »Škrabl« iz Rogaške Slatine, a na svečanosti je bio vlasnik radionice, orguljarski majstor Anton Škrabl.

Obredu i programu nazočili su i pomoćni biskup đakovačko-osječki Ivan Ćurić, nadbiskup metropolit u miru Marin Srakić, domaći konkatedralni župnik Adam Bernatović, svećenici grada Osijeka te svećenici koji djeluju u središnjim ustanovama Đakovačko-osječke nadbiskupije, kao i gradonačelnik grada Osijeka Ivan Radić sa svojim zamjenicima i predsjednikom Gradskoga vijeća, zamjenik župana Osječko-baranjske županije Mato Lukić i ostali predstavnici Osječko-baranjske županije, glavna restauratorica u Ministarstvu kulture i medija Višnja Bralić, pročelnica Konzervatorskoga odjela u Osijeku Ivana Sudić, rektor osječkoga Sveučilišta J. J. Strossmayera prof. dr. Vlado Guberac i profesori sa Sveučilišta, kao i profesori i studenti Akademije za umjetnost i kulturu osječkoga sveučilišta, srednje i osnovne Glazbene škole u Osijeku, članovi svih pet zborova osječke konkatedralne župe sa svojim voditeljima, a na čelu sa s. Brankom Čutura i župnim orguljašem Daliborom Ratićem. Moderator programa

bio je Ivan Birkić, voditelj Ureda za projekte Đakovačko-osječke nadbiskupije.

Tijek obnove »devedesetogodišnje dame«

Uvodeći u program, I. Birkić opisao je tijek projekta obnove osječkih orgulja ističući kako »Đakovačko-osječka nadbiskupija zahvaljuje Ministarstvu kulture i medija Republike Hrvatske i svim suradnicima koji su se ugradili u temeljitu i veoma zahtjevnu obnovu orgulja – devedesetogodišnje dame – koje su prije toga gotovo deset godina bile izvan liturgijske uporabe«. Orgulje osječke konkatedrale – sada temeljito obnovljene, izradila je 1933. tvrtka »Mauracher« sa sjedištem u Salzburgu. Posljednji put bile su temeljito obnovljene 1980. godine, a obnovu je radila tvrtka »Walcker-Mayer«.

Godine 2010. tadašnji đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić, u svojoj zamolbi za pomoć u obnovi konkatedralnih orgulja u Osijeku, dobrotvornoj ustanovi njemačke biskupske konferencije za srednju i istočnu Europu »Renovabis« među ostalim je napisao: »Poslije Domovinskoga rata na osječkim su konkatedralnim orguljama, tada već jako oštećenom instrumentu, rađeni tek parcijalni zahvati. Orgulje su sada u veoma lošem stanju i nikako ne mogu zadovoljiti današnje liturgijske potrebe, a kamoli potrebe za izvođenje koncerata. Dotrajale električne instalacije i kabeli prijete požarom, što bi imalo nesagledive posljedice.« Ti donatori, koji su inače u poratnoj obnovi Đakovačko-osječke nadbiskupije uvelike pomogli, s usmenim obrazloženjem da oni takve projekte ne pomažu – nisu htjeli ni primiti nadbiskupovu zamolbu za pomoć u obnovi orgulja.

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske pokazalo je 2017. godine svoju spremnost da pomogne pri obnovi orgulja u katedrali sv. Petra u Đakovu, no nadbiskup Hranić odgovorio je da mora jednako brinuti o svojim dvjema crkvama – katedrali u Đakovu i konkatedrali

u Osijeku, u kojoj su orgulje u potpunosti umuknule, te da bi prednost trebalo dati osječkim orguljama. Tada je ministrica Obuljen Koržinek prihvatila obnovu i jednih i drugih. Temeljita obnova osječkih konkatedralnih orgulja ukupno je iznosila 4.840.000 kn. Ministarstvo kulture i medija izdvojilo je ukupno 2.530.000 kn, Đakovačko-osječka nadbiskupija sudjelovala je sa 1.810.000 kn, a župa sv. Petra i Pavla pokrila je trošak u visini od 500.000 kn.

Orgulje i pjevački zbor – paradigma Crkve

Obraćajući se nazočnima na početku obreda blagoslova, nadbiskup Hranić rekao je kako su taj obred i kolaudacija organizirani nakon četverogodišnje detaljne i temeljite obnove orgulja te nakon godinu i pol dana od završetka obnove, i to iz trećega pokušaja zbog epidemiološke situacije. Upućujući kako po pratnji orgulja i pjevanju liturgijsko slavlje dobiva na ljepoti i svečanije se obavlja, a upotreba glazbene umjetnosti u svetim činima ide u prvom redu za proslavom Boga i posvećenjem ljudi, nadbiskup Hranić je rekao: »Obnovom konkatedralnih orgulja puno je dobio i glazbeni, kulturni, umjetnički život grada Osijeka i čitave ove sredine. Obnovom ovih orgulja, kao i katedralnih orgulja u Đakovu, a započela je i obnova orgulja u župnoj crkvi sv. Mihaela u Osijeku, te još kojih orgulja o čemu se razmišlja i dogovara – Osijeku se otvara mogućnost da postane orguljaški centar – prihvaćajući činjenicu da u sastavu svoga Sveučilišta ima i Akademiju za umjetnost i kulturu, s odsjecima za glazbenu umjetnost, za instrumentalne studije i drugim odsjecima te zajedno s nekoliko drugih gradova u Slavoniji i nekoliko osnovnih i srednjih glazbenih škola. Grad Osijek i Slavonija te mladi umjetnici s ovim orguljama dobivaju izvrstan instrument, a onda i druge instrumente – nove mogućnosti, velike izazove za svoje umjetničko djelovanje i stvaralački rad

te postaju sposobni ugostiti i najzvučnija orguljaška imena Europe i svijeta te organizirati orguljaške festivale i koncerte na najvišoj razini.«

U svojem nagovoru nakon svetopisamskoga čitanja, ističući da Crkva i glazba, Crkva i orkestar idu zajedno – a orgulje su instrument koji je u sebi orkestar te ih nazivamo kraljicom svih glazbala, nadbiskup je uputio: »Kada se s tim orkestrom združe i svi glasovi, kada se udruže orgulje i pjevački zbor – onda je to paradigma Crkve, koja je slika, ikona Presvetoga Trojstva, vječnost u vremenu, sakrament utjelovljenja Sina Božjega... Onda je Crkva glazba koja nas vodi k Bogu i uvodi u ono trojstveno zajedništvo s Bogom koje se ostvaruje ovdje na zemlji.« Završavajući nagovor mons. Hranić uputio je riječi zahvale svima upućenima u projekt obnove, napose ministrici Obuljen Koržinek te majstorskoj radionici »Škrabl«.

Osijek – nezaobilazno mjesto hrvatskoga orguljaškoga opusa

Gradonačelnik Radić poručio je kako su orgulje kulturna baština i vrijednost svih Osječana te rekao: »One simbolično slijede sudbinu Osijeka. U vrijeme kada su nastale, bile su najveće na području tadašnje države s početka 20. stoljeća. U Domovinskom ratu teško su oštećene, a sada su opet zasjale u punom sjaju. Siguran sam da će na njima svirati najbolji orguljaši, čime će se Osijek još jednom potvrditi kao kulturno središte istočne Hrvatske. To kulturno bogatstvo itekako zaslužuje biti predstavljeno široj hrvatskoj javnosti. Iskrene čestitke Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji na ovako velikom i uspješnom pothvatu.«

Dožupan Lukić istaknuo je kako orgulje u Osijeku, s obzirom na njihovu veličinu, ljepotu i snagu zvuka koju proizvode, uistinu jesu kraljica svih glazbala te nastavio: »Neponovljivi zvuk moćnih orgulja opet odjekuje našom monumentalnom crkvom, na čemu svim dionicima

ovoga projekta uistinu zahvaljujem. Osi-
jek je uvijek bio centar kulturnoga života
i kulturnih događanja istočne Hrvatske,
a s današnjim danom on postaje nezaob-
ilazno mjesto hrvatskoga orguljaškoga
opusa i očuvanja razvijanja hrvatske na-
cionalne glazbene baštine. Ne samo da-
nas i sutra, nego i za mnoga desetljeća.«

Važnost i vrijednost kulturne baštine

»Zaista mi je veliko zadovoljstvo da
mogu podijeliti s vama radost zbog ova-
ko svečanoga događaja jer radost je za-
ista velika kada se završi velik i važan
projekt«, naglasila je ministrica Obuljen
Koržinek obraćajući se nazočnima te na-
stavila: »Drago mi je da smo na početku
našega mandata, uz veliku pomoć struč-
njaka, pokrenuli projekt obnove ovoga
instrumenta, đakovačkoga instrumenta,
ali moramo spomenuti i mnoge druge or-
gulje u Hrvatskoj koje su u ovom trenu-
ku u procesu restauracije ili će biti resta-
urirane – kako bismo posvjedočili koliko
je važna i vrijedna naša kulturna baština
upravo kada govorimo o tim velebnim in-
strumentima.«

Zaključujući svoj govor, ministrica je
poručila: »Od izgradnje do danas, vaši
prethodnici brinuli su se o ovom instru-
mentu. Meni je drago i veseli me da sam
imala priliku, zajedno sa svojim kolega-
ma, pomoći da se obnovi, a sada ga po-
novno stavljamo na dušu i vama vjerni-
cima, svim glazbenicima koji će ga
oplemenjivati svojim umijećem, i vama,
naravno, župniče, i svima koji će vam po-
magati da ga čuvate, da ga po potrebi re-
dovito obnavljate i, naravno, da se svi za-
jedno veselite i radujete ne samo što će
vas pratiti u liturgijskim slavljinama nego
što će, sasvim sigurno, omogućiti i vr-
hunce orguljske umjetnosti na brojnim
koncertima koji će se ovdje odvijati.«

Instrument sadrži oko 450 tisuća većih i manjih dijelova

Usljedilo je predstavljanje dispozici-
je obnovljenih orgulja Antuna Škrabla

u suradnji s prof. Knešaurekom. Instru-
ment je u cijelosti rekonstruiran, kućište
je originalno, a dijelovi su konzervira-
ni. Konkatedralne orgulje imaju 63 sa-
mostalna svirajuća registra, 3 manuala
i pedal te samostalni sviraonik. Tijekom
obnove nacrtano je više od 900 kvadrat-
nih metara crteža, a za cijeli instrument
izrađeno je i ugrađeno više od 450 tisu-
ća većih i manjih dijelova orgulja razli-
čitih materijala. Vanjske mjere kućišta
iznose u širinu 14,5 metara, u dubinu 4,2
metra, a u visinu 9,7 metara. Instrument
u sebi sadrži točno 4268 svirala, od toga
je 246 drvenih te 4022 metalnih. Svira-
le su međusobno potpuno različite. Sva-
ka je unikat, za sebe je intonirana i ugo-
đena, a sve se međusobno nadopunjuju i
slijevaju u ugodnu harmoniju. Istaknuto
je kako najmanja svirala u registru mje-
ri samo 5 milimetara, a najveća svirala
gotovo 6 metara. Potom je profesor Kne-
šaurek predstavio nazočnima pojedine
»obitelji« registara, a A. Škrabl zahva-
lio je na povjerenju Đakovačko-osječ-
koj nadbiskupiji te župniku Bernatovi-
ću predao ključ novih orgulja koji otvara
sve registre.

U svojem govoru A. Škrabl citirao je i
violinista Yehudija Menuhina koji je za-
pisao: »Nakon četvrt sata slušanja orgulj-
ske glazbe slušatelj postane bolji čovjek«,
te je time dao najbolji uvod za svečani
koncert tijekom kojega je prof. Kneša-
urek izveo *Toccatu u F-duru*, BWV 540/1
J. S. Bacha; *Melodiju op. 129*, br. 4 M. Re-
gera; *Preludij i fugu u d-molu*, BWV 539,
J. S. Bacha; *Les enfants de Dieu* O. Me-
ssiaena; *Toccatu i fugu u d-molu*, BWV
565 J. S. Bacha te vlastitu *Improvizaci-
ju* na gregorijanski napjev *Orbis Factor*
(*Kyrie eleison* XI). Svoju zahvalu na kraju
programa uputio je župnik Bernatović, a
ministrici, nadbiskupu, izvođaču radova
te prof. Knešaureku uručeni su i prigod-
ni darovi zahvalnosti.

M. Kuveždanin